

امام هادی (ع)؛ خطیب الاثمه / ۱۵۰ فضیلت امیرالمؤمنین در زیارت غدیریه

حجت الاسلام کاشانی گفت: وقتی خواستند حضرت را به عراق بیاورند، امام بر سر قبر امیر المؤمنین رفتند و زیارت غدیریه را خواندند. آن جا ۱۵۰ مورد از فضیلت های امیر المؤمنین (ع) را بیان کردند.

حجت الاسلام کاشانی گفت: وقتی خواستند حضرت را به عراق بیاورند، امام بر سر قبر امیر المؤمنین رفتند و زیارت غدیریه را خواندند. آن جا ۱۵۰ مورد از فضیلت های امیر المؤمنین (ع) را بیان کردند. **خبرگزاری مهر**، گروه دین و اندیشه: زندگی سه امام آخر جهان تشیع شاید تاکنون کمتر مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است در حالی که نقش این امامان بزرگوار در تبلیغ شیعه و مدیریت شیعیان تاثیر بسزایی در تناور شدن نهال تشیع داشت. شهادت امام هادی (ع) بهانه ای است که به بازخوانی دوران آن امام همام بپردازیم. متن زیر مشروح گفتگوی مهر با دو تن از کارشناسان دینی کشور است.

تبعید امام هادی (ع) از مدینه به عراق
حجت الاسلام کاشانی گفت: وقتی امام جواد (ع) به شهادت رسید، امام هادی (ع) را تنها چند سال در مدینه تحمّل کردند، چون امام هادی (ع) رسماً خود را امام شیعه و حکومت را غاصب معرفی می کرد ولو این که زیاد اظهار نظر نکند، یعنی یک مرحله از تقیه گذشته بود. آن چیزی که امام باقر (ع) سعی می کرد در لقاغه بگوید در دوره امام جواد و امام هادی (ع) رسماً اعلام می شد، لذا حکومت نتوانست تحمّل کند، امام هادی (ع) را به عراق تبعید کرد. وقتی حضرت به عراق تشریف آورد به زیارت امیر المؤمنین (ع) رفت. یک زیارت در مورد امیر المؤمنین در روز غدیر بیان شده است که سند آن صحیح است

وی افزود: وقتی حضرت به عراق تشریف آورد به زیارت امیر المؤمنین (ع) رفت. یک زیارت در مورد امیر المؤمنین در روز غدیر بیان شده است که سند آن صحیح است. روایت معتبر صحیح السند بسیار کمیاب است که فقیه بتواند طبق آن فتوا بیان کند. این زیارت قریب به ۳۰ صفحه است. وقتی حضرت به عراق تشریف برد این زیارت را خواند. لذا حضرت در عراق محصور شد.

فداکاری های امام هادی (ع)

وی ادامه داد: حضرت اقداماتی برای شیعیان انجام داده است که بسیار رقت بار است. معمولاً من هر وقت در مورد امام هادی (ع) صحبت می کنم این مورد را به عمد می گویم ولو این که تکراری است. امام هادی (ع) کاری انجام داد که معمولاً ما برای ائمه (ع) انجام نمی دهیم. تا وقتی آن ها را امام خود می دانیم که برای ما سودی دارند. سید الشهداء فرمود همه دم از دین می زنند «وَالَّذِينَ لَعِقُوا عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ»؛ اما در زمان بلا «إِذَا مَخَصُّوا بِالْبَلَاءِ قُلَّ الدِّيَّانُونَ» رها می کنند و می روند، کسی که عملاً دغدغه دین داشته باشد کم است. کاری که امام هادی (ع) انجام دادند این است که آن ها هرچه داشتند در راه حقیقت دادند، خودشان را خرج کردند.

نعمت امامت امام هادی (ع)

این کارشناس دینی گفت: امام هادی (ع) از اقدامات پر رنگی که در طول امامت داشتند این بود که از وجود خود برای حقیقت استفاده می کردند، امساک نمی کردند. این که ما می گوئیم «جَاهِدْتُمْ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ»؛ ممکن است بگویند امام باقر (ع) یک بار شمشیر به دست نگرفت و امام صادق (ع) هم یک بار نیزه نزد. چرا می گوئیم «بَدَلْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي مَرْضَاتِهِ»؛ جَاهِدْتُمْ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ» چند نمونه آن را عرض می کنم. در روایتی که شیعه و سنی نقل کرده اند پیغمبری به نبوت نرسید الا به این که به حقیقت ولایت شما اقرار کرد. همه

باید برای این فرد از خودگذشتگی کنند و او خود را حفظ کند. وی ادامه داد: ما به اهل بیت عرضه می داریم «فَجَعَلَكُمْ يَعْزِيهِ مُخْذِقِينَ حَتَّى مَنَّ عَلَيْنَا يَكُم» شما عرش نشین بودید، برای هدایت ما به این جا آمده اید. انبیاء و اولیاء همه در برابر شما سر خم کردند. در روایتی که شیعه و سنی نقل کرده اند پیغمبری به نبوت نرسید الا به این که به حقیقت ولایت شما اقرار کرد. همه باید برای این فرد از خودگذشتگی کنند و او خود را حفظ کند. درست است که جایگاه امام هادی (ع) روشن شده بود ولی در پادگان بود و ارتباط بسیار سخت بود. من روایاتی دیده ام که بعضی افراد مدّت های طولانی در سفر بودند تا با حضرت ارتباط برقرار کنند و حضرت نیز به آنها کمک می کرد.

وی افزود: سبک زندگی اهل البیت این طور است. می گویند اگر فهمیدی برادر مسلمان تو گرفتاری دارد «لَا يُلْجِئُهُ أَنْ يَسْتَلِكَ» آن قدر به تأخیر نینداز که عرق شرم به صورت او بنشیند و به تو بگوید، قبل از این، کار او را انجام بده. در این شرایط امام هادی (ع) که امامت می کند، می بیند فقر شیعیان زیاد است، وقتی فقر زیاد می شود ممکن است بیماری رایج شود. حضرت شروع می کنند به بیان روایات طبّی برای پیشگیری از بیماری و صحت بدن شیعیان. جایگاه یک معصوم که قابل قیاس با یک طبیب نیست، این کار دون شأن امام است. وقتی می بیند شیعیان در فقر هستند، حضرت برای پیشگیری از بیماری روایات طبّی را بیان می کنند.

کاشانی گفت: حضرت بررسی می کند که الان چه وظیفه ای باید انجام شود، چه کاری انجام نشده مانده، مشکل کجا است؟ آن را حل کنیم. عباراتی که خواندم عبارات خود امام هادی است، کسی که عرشیان و قدسیان باید مقابل او زانو بزنند نگاه می کرد که باید چه کاری انجام دهد؟ یکی از اقدامات همین کاری بود که عرض کردم. چون امام هادی (ع) در آن جامعه در بین مردم چهره ی موجّهی بود و هیبت عظیمی داشت.

برخورد برده های تربیت نشده با امام هادی (ع)

وی افزود: یک روز ۵۰ نفر از این سپاه ها را آوردند گفتند وقتی امام هادی وارد شد، ادا در بیاورید، مسخره کنید، به حضرت تنه بزنید؛ این ها از داستان های مشهور تاریخ است. حضرت وقتی خواست وارد بشود، این قدر پرنده های باغ متوکل سر و صدا می کردند، حضرت که خواست وارد شود همه ی پرنده ها ساکت شدند، این ۵۰ عبد سپاهی که هیچ چیزی نمی فهمیدند به سجده افتادند. نقل است که این ها را زدند ولی این ها از جا بلند نشدند. در یک نقل است که این ها را کشتند ولی این ها از جا بلند نشدند.

وی ادامه داد: ما چون هیبت امام معصوم را ندیدیم بیچاره فراق حضرت حجت نیستیم ولی آن زنگی سپاهی که اسلام را نمی فهمید، هادی امت را که می دید به سجده می افتاد. بارها رخ داده است. یعنی هیبت امام هادی (ع) را برده تربیت نشده هم می فهمید. در این شرایط که حضرت محترم بود، معتبر بود، جمعیت شیعه زیاد شده بود به تبلیغ

امیرالمؤمنین پرداخت.
امام هادی (ع) مداح امیر المؤمنین (ع)
امام هادی (ع) مداح امیر المؤمنین (ع) است. وقتی خواستند حضرت را به عراق بیاورند، امام بر سر قبر امیر المؤمنین رفتند، زیارت غدیر - که در مفاتیح وجود دارد و سند آن هم صحیح است - را خواندند. آن جا ۱۵۰ مورد از فضیلت های امیر المؤمنین (ع) را بیان کردند

این کارشناس دینی ادامه داد: امام هادی (ع) مداح امیر المؤمنین (ع) است. وقتی خواستند حضرت را به عراق بیاورند، امام بر سر قبر امیر المؤمنین رفتند، زیارت غدیر - که در مفاتیح وجود دارد و سند آن هم صحیح است - را خواندند. آن جا ۱۵۰ مورد از فضیلت های امیر المؤمنین (ع) را بیان کردند که کسانی که با حضرت هستند نوشته اند که حضرت چه

فرمود.
تبلیغ امام هادی (ع) در حقانیت امیر المؤمنین (ع)

وی افزود: امام هادی (ع) در اوج حرمت و احترامی که داشت، هزینه داشت که بخواهد برای امیر المؤمنین تبلیغ کند. چون بخش زیادی از دوران امامت امام هادی (ع) در دوران متوکل بود. متوکل جشنواره می گرفت در مورد اینکه هر کسی

بهتر علی بن ابی طالب را مسخره کند! در این شرایط حرف زدن از امیر المؤمنین هزینه دارد. وی ادامه داد: امام هادی (ع) به جای این که خود را حفظ کند خود را خرج حقیقت کردند. شما می بینید زیارت جامعه گفته اند، زیارت غدیریه دارند، یعنی امام با این که اگر به خودش دعوت کند حق است «إِنْ ذُكِرَ الْحَبْرُ كُنْتُمْ أَوْلَهُ وَ أَصْلُهُ وَ قَرْعَهُ وَ مَعْدِنَهُ وَ مَأْوَاهُ وَ مَنْتَهَاهُ» یعنی همه خیر و اول و آخر و همه چیز شما هستید. اگر امام بگوید به سمت من بیایید یعنی به سمت خدا دعوت کرده است ولی امام به سمت خود دعوت نکردند و مردم را به سمت امیر المؤمنین (ع) دعوت کردند، برای این که اگر امیر المؤمنین شناخته شود حق شناخته می شود و معلوم می شود که مقصر اختلافات قبلی چه کسی بوده است. اگر سر منشأ را درست کنیم باقی جریان درست می شود و این هزینه دارد.

فَعَالِيَتِ امام هادی (ع) در مورد جریان کربلا
حجت الاسلام کاشانی گفت: امام هادی (ع) در مورد جریان کربلا هم همین کار را انجام داد. امام هادی (ع) قطعاً مستجاب الدعوه است، شگی در آن نیست. در شرایطی که می دیدند جلوی حضرت سجده می کنند می توانستند بگویند اگر مریض شدید به من توسل کنید. غلط هم نبود ولی امام (ع) اهداف اصلی دارند. اصلاً به خودشان دعوت نمی کردند.

وی ادامه داد: وقتی امام هادی (ع) بیمار می شدند به یک عده پول می دادند. حضرت در پادگان محاصره بودند و می گفتند من نمی توانم به کربلا بروم، به یک عده پول می دادند تا به کربلا بروند و برای ایشان دعا کنند. حضرت مستجاب الدعوه بود، نیازی به این کار نبود ولی حضرت می خواستند آدرس بدهند که شما گم نکنید. خدا روزی ما کند که ما خود را فدای حقیقت کنیم نه این که حقیقت را فدای خودمان کنیم.

کم کاری ما شیعیان در قبال امام هادی (ع)
وی در پایان گفت: امام هادی (ع) حاضر شد آبروی خود را نادیده بگیرد. وقتی به امام هادی (ع) جسارت شد باید خیلی کارها انجام می دادیم. حضرت هادی (ع) آبروی خود را داد مبدا شیعه او به خاطر عسرت مالی جلوی غیر شیعه سر کج کند، مبدا به او رشوه بدهند و او از نعمت ولایت محروم بشود. ما شیعیان چقدر خطیب شیعه را می شناسیم؟

امام هادی (ع)؛ خطیب الاثمه است
آن طور که از برخی روایات استفاده می شود، امام هادی (ع) خطیب الاثمه هستند و در سخن گفتن کلمات بسیار زیبا و مسجعی را به کار برده و نثر خیلی زیبایی دارند که دو یادگار باقیمانده از این امام بزرگوار زیارت جامعه کبیره و دیگری زیارت غدیریه است

حجت الاسلام علی نظری منفرد، استاد حوزه در مورد ویژگی های زیارت جامعه کبیره که از حضرت هادی (ع) منقول است به **خبرنگار مهر** گفت: آن طور که از برخی روایات استفاده می شود، امام هادی (ع) خطیب الاثمه هستند و در سخن گفتن کلمات بسیار زیبا و مسجعی را به کار برده و نثر خیلی زیبایی دارند که دو یادگار باقیمانده از این امام بزرگوار زیارت جامعه کبیره و دیگری زیارت غدیریه است. هر دو زیارت از فصاحت و بلاغت خاصی از لحاظ لفظ برخوردار است.

همچنین از نظر معنا، معانی بسیار ژرف و عمیقی را در بردارد که این زیارت را از جایگاه خاصی برخوردار کرده است. وی در خصوص سند زیارت جامعه کبیره نیز گفت: سند زیارت جامعه کبیره به موسی بن عبدالله نخعی منتهی می شود و این زیارت در منابع اصلی شیعی مثل شیخ صدوق نقل شده است. در منابع عامه هم حموئی صاحب فرائد السمطين در این کتاب این زیارت را نقل کرده است. بنابراین فریقین، زیارت جامعه کبیره را نقل کرده اند و این زیارت در منابع دسته اول ما آمده است. از ویژگی های این زیارت این است که برخلاف سایر زیارات، زیارت بلندی است و علت طولانی بودن آن این است که این زیارت متضمن و دربردارنده معارف اصیل اسلامی است.

این کارشناس دینی افزود: خدای متعال در قرآن مجید برای اهل بیت جایگاه ویژه ای را قرار داده و در سوره احزاب آیه تطهیر را درباره اهل بیت نازل نموده است. خداوند در سوره مبارکه اسرا می فرماید «آت ذی القربی حقه» که حقی را

برای اهل بیت در نظر گرفته است. این آیه و آیات دیگری در سوره مبارکه دهر، آیه مباحله، آیه مودت و... نشان می دهد که اهل بیت مقام و منزلتی جدای از سایر مردم و صحابه رسول خدا دارند. امیرالمومنین در خطبه ای می فرماید لا یقاس بآل محمد من هذه الأمة أحد، یعنی هیچ کسی را نمی توان با خاندان پیامبر(ص) مقایسه کرد. امام هادی(ع) در این زیارت جایگاه و شأن و اوصاف اهل بیت را بیان می کند. مثلاً می فرماید عادتکم الاحسان و سجتکم الکرم و... که از فرازهای این زیارت است.

وی با بیان اینکه این زیارت سیره ائمه و معارف اصیل اسلامی را بیان می کند، گفت: مثلاً در فرازی آمده است: «بکم فتح الله و بکم یختم»، یعنی به وسیله شما خداوند شروع و ختم می کند. «بکم ینزل الغیث»، این نشان می دهد که این بزرگواران مجاری فیض حضرت حق هستند و خدای متعال فیض خود را از این طریق نازل می کند. وی افزود: باید گفت زیارات ناحیه مقدسه چند تا است و این زیارات را مرحوم مجلسی در بحار نقل کرده است. ممکن است یکی از زیارات ناحیه مقدسه هم از حضرت هادی(ع) باشد. چون در بعضی از روایتی که زیارت ناحیه مقدسه را نقل کرده اند به سنه ۲۵۱ باز می گردند و این سال زمان امامت حضرت هادی(ع) بوده است. لذا بعید نیست که برخی از این زیارت هایی که نقل شده از امام هادی(ع) باشد.

همان فصاحت و بلاغتی که در زیارت جامعه کبیره می بینیم دقیقاً در زیارت غدیریه دیده می شود. از نظر محتوا نیز زیارت غدیریه به مناسبت روز غدیر خم است که وجود مبارک پیامبر(ص) به امر پروردگار خطبه غدیر را ایراد کردند و بعد امیرالمومنین(ع) را به جای خود را نصب نمودند. همین محتواهایی که پیامبر(ص) در روز غدیر خم بیان کردند در زیارت غدیریه هم مشاهده می کنیم.

حجت الاسلام نظری منفرد در مورد زیارت غدیریه نیز افزود: همان فصاحت و بلاغتی که در زیارت جامعه کبیره می بینیم دقیقاً در زیارت غدیریه دیده می شود. از نظر محتوا نیز زیارت غدیریه به مناسبت روز غدیر خم است که وجود مبارک پیامبر(ص) به امر پروردگار خطبه غدیر را ایراد کردند و بعد امیرالمومنین(ع) را به جای خود را نصب نمودند. همین محتواهایی که پیامبر(ص) در روز غدیر خم بیان کردند در زیارت غدیریه هم مشاهده می کنیم.

این کارشناس دینی در مورد تفسیر عبارت «یا ولی الله ان بینی و بین الله ذنوباً لا یعطی علیها الا رضاکم» گفت: در رابطه با این فراز خوب است که به قرآن استنشاء کنیم. قرآن کریم در دو جا نسبت به اینکه خداوند گناهان انسان را عفو کند اشاره کرده است. یکی ماجرای بچه های یعقوب است که در سوره مبارکه یوسف می فرماید که قالوا یا اَباتنا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ... قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ، بچه های یعقوب با آن گناهی که مرتکب شده بودند و یوسف را از پدر جدا نموده و به چاه انداخته بودند، خود می توانستند استغفار کنند اما آمدند پدر را که پیامبر بود و در نزد خدا وجیه بود نزد خدا واسطه قرار دادند و از او خواستند که برای آنها طلب استغفار کند. لذا او را واسطه قرار دادند و حضرت یعقوب هم آنها را رد نکرد و گفت سوف استغفرلکم و وعده داد که برای آنها استغفار کند. این نشان می دهد که ما نیاز به شفاعت داریم. آیه دیگری نیز در مورد پیامبر ما در سوره مبارکه نسا آمده است که لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ، یعنی تنها استغفار گنه کار کافی نیست و باید پیامبر برای آنها استغفار کند لوجد الله تواباً رحیماً، آن وقت خدای متعال خواهد بخشید. دقیقاً این مضمونی که در جامعه کبیره آمده است که این ذنوب بخشیده نمی شود مگر اینکه رضای اهل بیت ضمیمه آن شود. همان چیزی است که در این دو آیه شریفه می بینیم. اهل بیت که وجاهتی در پیشگاه خدا دارند، به وسیله آنها از تقصیر ما درگذرند.

وی در پایان اضافه کرد: زیارت جامعه کبیره متضمن معارف اصیل اسلامی است. زائری که با این زیارت معصومی را زیارت می کند، خوب است که به محتوا و مضمون این زیارت توجه نیز توجه کند.